



Марія КАРП'ЮК – молода поетка, прозаїк, драматург. Народилася 20 грудня 1986 року в місті Києві. Здобула освіту в Київському міському педагогічному коледжі (2002–2007) та Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова (2007–2012). Із 2007 року працює в Київській загальноосвітній школі № 286 учителем англійської мови.

Переможець багатьох літературних конкурсів: «Старшокласник» (2004), «Віршована Мелодія» Молодіжного мистецького фестивалю імені Івана Коваленка (2015), «3 точки зору осені» (2015), «Літературна надія Дніпра» (2015), сайту «Правдиві новини» (2015). 2010 року здобула спеціальну премію на конкурсі радіоі'єс «Відродимо забутий жанр», 2015 року стала фіналістом фестивалю «Проза без наркозу».

Друкувалась у всеукраїнській газеті «Гарний настрій», альманахах «Дух землі», «Скіфія-2015. Осінь», «Антологія сучасної української літератури», часописах «Одноокласник», «ТекстOver».

СОЛДАТИКУ

Оповідання

К оли розплющив очі, у вухах дзвеніло так, ніби туди запхали брехунець під час обідньої перерви. У роті відчувався металевий, солоний присмак крові. Поворухнутися не міг, хоч і не дуже й хотів – тіло було мовби налите свинцем. Таке втомлене і важке. Очі забігали в пошуках бодай чогось знайомого, зрозумілого, що нагадало б, де я. Довкола диміло, метушилися люди. Хлопці... Хоч і не міг їх упізнати, але глибоко в душі усвідомлював – ми знайомі. Двоє схилилися наді мною, ворушили губами, щось говорили. Проте чувся хіба що дзвін. А потім і він поринув у дим, розчинився.

Періодично свідомість визирала на світ Божий, де все навкруги зойкало від болю. І знову я падав у провалля.

Остаточоно опритомнів уже в шпиталі. Страшенно боліла нога. Відкинув ковдру і зітхнув із полегшенням – на місці, тільки в гіпсі. Гіпс не цілісний – уздовж гомілку вкривала лише пов'язка. Почав обмацувати себе – скрізь ніби все гаразд, тільки-от коло серця дуже болять ребра. Там розілявся величезний фіолетовий синець.

Тоді огледів палату – бідно, але чисто. На сусідньому ліжку – зім'ята постіль. Отже, я в палаті не сам. Мого сусіда, зрілого чоловіка, якраз увели в кімнату попід праву руку, бо лівої в нього вже не було. Як і правої ноги по коліно. Сусід недобре зиркнув на мене, ковзнувши оком по гіпсові, ліг у ліжку й мовчки натягнув ковдру аж до підборіддя. А санітар, що привів дядька, кинув мені й покликав лікаря. Той невдовзі прийшов із папкою під пахвою – певно, з історіями хвороб:

– Добре, що ти отямився, Антоне. Як почувався?

Я стрепенувся, почувши це ім'я, бо воно було дуже знайоме, але чие? Моє, виходить. Пожалівся на біль у нозі, на те, що нічого не пам'ятаю і навіть не розумію, чому я тут і що зі мною сталося.

– Сталася війна, – похитав головою лікар. – Тебе відкинуло вибуховою хвилею, відкритий перелом ноги. Не хвилюйся, хлопчику, скоро все згадаєш.

Поплескав мене по здоровій нозі й пішов.

– На жаль, – обізвався похмурий сусід. – Краще б забути про таке назавжди.

Він мав рацію, але я зрозумів це лише згодом, коли пам'ять почала повертатися. Спершу пригадав, що сирота. Що ніколи не знав своїх батьків чи будь-яких родичів і все свідоме життя жив у дитбудинку. Безрадісне існування, жорстокі товариші, байдужі вчителі й вихователі, перше кохання й болісний розрив. Ми зустрічалися три роки, а тоді вона сказала, що більше не хоче бути разом... Ніхто ніколи насправді не любив мене – навіть найближчі люди покинули, відмовилися... Життя видавалося пусткою, і важко було уявити, що зі мною станеться після ПТУ.

Лишався єдиний вихід – піти в АТО. Хоч там я був потрібен і відчував, що можу прислужитися Батьківщині, захистити своїми грудьми інших українців, аби ті могли спокійно працювати, кохати, народжувати й виховувати дітей.

А там, на неоголошеній війні, достобіса страшно. Однак згодом звикаєш автоматично відганяти

від себе думки про те, як тебе вб'є чи пошматує. Мені було простіше – я знав, що не роздеру серце батькам, дружині, не налякаю дітей. У такій ситуації навіть добре, коли ти один як палець. Можна не надто цінувати своє життя і повністю віддатися боротьбі... Та побратими – за ними стояли близькі, сім'ї. Хлопці не виказували, що їм важко, проте всі розуміли, як воно. Під час обстрілів прямо на руках у мене вмер товариш – йому вивернуло уламком нутроці. Помирав дуже тихо і, «на щастя», недовго. Я відчував, як від болю ціпеніє його тіло, а губи лише ім'я дочки шепотіли.

– Я скажу їй, що ти помер як герой, – пообіцяв йому.

– Не треба, – тихо промовив він. – На війні немає героїв – тільки нещасні люди, – побратим раптом уп'явся мені в руку, як із останніх сил. – Пообіцяй не кинути моїх напризволяще. Обіцяй, що не здохнеш у цьому пеклі.

Та я мовчав. Як можна таке обіцяти, давати оманливу надію, коли сам хочеш там умерти? Там, де щось важиш. Товариш так і залишив цей світ – без підбадьорливої брехні.

Тепер моє місце було в палаті, де я гібив поряд зі своїм одноруким та одноногим сусідом, поточеним печаллю, ніби стара вовняна хустка – міллу. Неважко й здогадатися, як би йому хотілося зостатися розірваним на полі бою, а не лежати тут безпомічним калікою. Ще важче сусідові давалися візити рідних – він завжди сердито відвертався від них і заздрісно дивився на мою ногу. А я був ладен її відрізати і віддати – разом із рукою, аби тільки до мене хтось так приходив.

Але навідувався лише лікар під час обходу.

– Скоро випишеш тебе – нога добре гоїться. Ходити зможеш за кілька місяців, проте вдома довше побудеш, – сказав лікар, а я відвів очі:

– Мені немає куди йти.

– А рідні, друзі?

– Немає рідних. Усі друзі – в АТО. Це я мав загинути, я, розумієте?

Лікар змовчав, але розсердився – вибіг із палати.

– Ти малолітній ідіот, – почув од сусіда. – У тебе ще все життя попереду.

– Я б його радше віддав комусь іншому.

– Не гніви Бога, юначе! Цілі руки, ноги, голова.

– А в тебе є рідні.

– Але зараз краще б їх не було.

Ми трохи помовчали, а тоді я знову озвався:

– Як це несправедливо. Тобі треба годувати сім'ю, а кінцівки є в мене. У моїх загиблих товаришів лишилися діти, а я досі живий-живісінький.

– Ти знаєш, поки я тут лежав, зрозумів от що: не шукай справедливості в житті, а тим більше – у війні.

– А чи не думав ти, хлопчику, про те, що тобідесь ізгори дали ще один шанс? – коло дверей знову стояв лікар і звертався до мене.

– Нащо він мені, той шанс...

– Хоч би для того, щоб нарешті полюбити життя, постаратися прожити його гідно. Знайти в собі сили видряпатися. До речі, це стосується і Вас, – глянув чоловік на мого сусіда, а той стис губи в тоненьку рисочку.

– Я тобі дещо приніс, – лікар витягнув із кишені металеву коробочку, в якій вгадувався мій портсигар.

Дивно, що зовсім не хотілося курити, хоч на фронті смалив, як паровоз. Я взяв портсигар, покрутив – з одного боку пробитий уламком, з іншого – лише пом'ятий.

– Це врятувало тебе, – всміхнувся лікар.

– Куріння?

– Та ні...

І тоді зринув спогад. Адже справді – в портсигарі закінчилися цигарки, і лежав лист. Я не знав тієї дівчинки – малюнки, аплікації, листи нам приносили волонтери зі шкіл. Мені найбільше сподобався цей – він починався словами «Мій любий, рідний солдатику...». Від кожного слова віяло лагідністю й теплом. Знову розгорнув вже зім'ятий і подертий шкільний аркуш – затрусилися руки. Важко було стриматися й не заплакати.

Лікар залишив палату. А я тримав коло грудей розгорнутий папірець і усвідомлював, що зовсім не портсигарові завдячую життям, бо такий само був у бойового побратима. І такий само ворожий уламок влучив йому в серце. Та, пробивши бляшанку з цигарками наскрізь, миттєво ввірвав життя. А мене захистили люблячі слова незнайомої дівчинки, той почерк – милий і достатньо виписаний. Ті незвичайно вимальовані букви «б» і «д», яких ні в кого ще не бачив.

Виявляється, є для чого жити. Поїхати і знайти ту дитину. Просто подякувати. Хоч це, на перший погляд, видавалося складним завданням: лист не підписаний – ні імені, ні школи, ні навіть міста. Та, зателефонувавши знайомим волонтерам і побратимам, з'ясував, що школа ужгородська, навіть дізнався її номер. Тож лишилося тільки одужати...

За місяць я зійшов із поїзда в Ужгороді. І хоч кульгав, спирався на ціпок, проте й це було значне досягнення. Лікар узагалі радів, що мені так швидко вдалося зіп'ятися на ноги після складної травми.

Знайшовши потрібну школу, довго пояснював охоронцеві, хто я такий і що тут роблю. Потім підійшла завуч і запросила мене до себе в кабінет.

– Листи писали на уроках української в шостих, восьмих і одинадцятих класах. Зараз покличу вчителів, які там ведуть.

Незабаром прийшли дві вчительки – одна літнього віку, а інша – молодша – весела щибетушка.

Старша щойно поглянула на аркуш, як одразу сказала:

– Це достатньо дорослий почерк – точно не мої.

Щебетушка дістала зошити «підозрюваних», та, придивившись, скрушно похитала головою. Раптом її осяйнула думка:

– А мені ж іще Соня приносила кілька листів. Почекайте Софію Максимівну, – звернулася до мене, – у неї зараз урок.

Та я не міг чекати в душному кабінеті. Тому попросився постояти коло дверей того класу, де зараз була Софія Максимівна. Остання надія випадала все всередині. У животі щось неприємно перекинувалося. Гризла думка: «Ану-ж і вона не впізнає».

Прокалатав дзвоник, і мене всього кинуло в холод, а двері досі не відчинялися. Та нарешті з кабінету вийшли перші учні. Вони здавалися такими безтурботними – просто собі сміялися і геть не відали, яке пекло на Сході. Але вчителька так і не вийшла. Я зашкандибав у кабінет, причинив двері. За столом, схиливши голову, сиділа геть молода дівчина.

– Софіє Максимівно?

– Саме так. Ви по Ігорів зошит? – вона підвела величезні зелені очі й усміхнулася – зніякові-

лому юнакові у військовій формі, з тростиною. На душі аж потеплішало.

– Ні, я хотів би дізнатися, хто з Ваших учнів написав оцей лист.

Дівчина взяла простягнутий аркуш, розгорнула його і схвильовано поклала на стіл.

– Що сталося – він потрапив не в ті руки? Чому Ви розпитуєте?

– Ви знаєте, хто його написав?

– Так, знаю. Це я написала, – Софія Максимівна враз посерйознішала і твердо поглянула на мене. – То що сталося?

Я був приголомшений.

– Я хотів подякувати Вам. Ви врятували мені життя...

Вчительку це вразило не менше, ніж мене. Вона поволі підвелася – невисока і худенька, підійшла, пильно глянула, взяла мою руку і, піднісши до губ, ніжно поцілувала.

– Нащо? Вона ж брудна, – сахнувся я, проте не виривався з її лагідних пальців.

– Дякую, мій любий, рідний солдатику, що ти вижив.

Я пригорнув дівчину до зболених грудей і мовчки ковтнув сльозу, відчувши себе в ту мить живішим за всіх живих на світі.